

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Anketa e Kreditimit Bankar

Numër 15

Q E R S H O R 2 0 2 3

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Anketa e Kreditimit Bankar dhe Pritjeve për Inflacionin

Numër 15

BOTUES

© Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Departamenti i Analizave Ekonomike
dhe i Stabilitetit Financiar

33 Garibaldi, Prishtinë 10000

Tel: ++383 38 222 055

Fax: ++383 38 243 763

Faqja e internetit

www.bqk-kos.org

Adresa elektronike

economic.analysis@bqk-kos.org

Përmbajtja

Anketa e Kreditimit Bankar	4
Hyrje	4
Përmbledhja e rezultateve	4
Kutia 1. Metodologjia	7
Zhvillimet në standardet kreditore, në kushtet dhe rregullat kreditore, si dhe në kërkesën për kredi.....	8
Kreditë ndaj ndërmarrjeve	8
Standardet kreditore	8
Kushtet dhe rregullat.....	9
Kërkesa për kredi.....	9
Kreditë ndaj ekonomive familjare	10
Standardet kreditore	10
Kushtet dhe rregullat.....	11
Kërkesa për kredi.....	12
Financimi	13
Rezultatet e pyetjeve të fokusuara	14
Pritjet për Inflacionin	15
Metodologjia	16
Përmbledhja e rezultateve	16

Anketa e Kreditimit Bankar

Hyrje¹

Me qëllim të rritjes së kapaciteteve analitike për një vlerësim sa më të mirë të dinamikave të kreditimit në Kosovë dhe pritjeve për zhvillimet në nivelin e çmimeve, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (BQK) ka dizajnuar dhe realizuar një anketë me bankat komerciale që operojnë në tregun bankar në Kosovë. Raporti që do të analizoj rezultatet e këtij anketimi, do të publikohet në frekuencë tremujore në web-faqen e BQK-së, me qëllim që të ofrojë një pasqyrë më të gjerë rreth perceptimit të rrezikut të bankave dhe gatishmërinë e bankave për të dhënë hua, si dhe, sjelljes së ekonomive familjare dhe ndërmarrjeve kundrejt dinamikave në kreditim, si pasojë. Ky raport evidenton sjelljen kreditore për periudhën e tremujorit të parë të vitit 2023, dhe pritjet e bankave për dinamikat në kreditim për tremujorin e dytë të vitit 2023.

Përveç pyetjeve standarde, kjo anketë është plotësuar me katër pyetje shtesë në përpjekje për të adresuar ndikimin e presioneve inflacioniste në sjelljen e klientëve, dhe të sektorit bankar, njëkohësisht. Në këto pyetje, bankat elaboruan mbi ndikimin indirekt të inflacionit në kostot e financimit të sektorit bankar, si dhe ndikim e rrezikut kreditor në ofertën kreditore. Gjithashtu, një nga pyetjet zbërthen ofertën dhe kërkesën kreditore sipas sektorëve ekonomik.

Përmbledhja e rezultateve²

Rritja vjetore e stokut të gjithsej kredive vazhdoi me ritëm të përsheptuar deri në tremujorin e parë të vitit 2023. Sidoqoftë, kreditë e reja krahasuar me tremujorin e njëjtë të vitit paraprak shënuan rënie, ndonëse ishin më të larta në krahasim me tremujorin paraprak. Kjo dinamikë mund të reflektoj qasje më të kujdesshme të konsumatorëve në ndërmarrjen e borxheve shtesë dhe njëkohësisht, qasje dhe monitorim më të kujdesshëm të bankave në kredi-dhënie. Aktiviteti kreditor u ndikua në masë më të madhe nga kërkesa kreditore, pasi që oferta kreditore kishte ndryshime margjinale pozitive gjatë këtij tremujori. Dinamikë e ngjashme me tremujorin aktual pritet edhe për TM2 2023, ku kërkesa pritet të jetë shtytësi i aktivitetit kreditor.

Sipas bankave, dinamika e kreditimit të ndërmarrjeve gjatë këtij tremujori u ndikua në masë më të madhe nga kërkesa e rritur kreditore për të dy kategoritë e ndërmarrjeve, përderisa oferta kreditore kishte lëvizje të vogla. Në kuadër të segmenteve të ndërmarrjeve, bankat deklaruan standarde kreditore të lehtësuara marginalisht për NVM-të dhe të shtrënguara marginalisht për ndërmarrjet e mëdha (tabela 1). Në kontekst të faktorëve që i ndikuan këto zhvillime, rreziqet e lidhura me perspektivën jo të mirë në tregjet globale dhe vendore, si dhe me cilësinë e portfolios kreditore patën kontributin negativ kryesor në standardet kreditore. Në anën tjetër, faktorët që patën ndikim deri në një masë pozitiv në standardet kreditore ishin pozita e mirë e likuiditetit të sektorit dhe mbështetja nga FKGK. Njëkohësisht, norma e aprovimit të kredive për ndërmarrjet rezultojnë të ketë pësuar rritje të theksuar në krahasim me tremujorin paraprak, e veçanërisht për NVM-të, e shprehur nga pesë banka, e prej tyre tre me rëndësi sistemike. Për tremujorin e dytë të vitit 2023, bankat pritjet të aplikojnë lehtësime deri në një masë në standardet kreditore, kryesisht ndryshime pozitive për NVM-të (grafik 1). Mbështetja nga FKGK dhe presioni i rritur i konkurrencës janë faktorët që pritjet të kontribuojnë pozitivisht standardet kreditore. Në të kundërtën, pasiguritë në perspektivën e tregut vendor dhe global, si dhe në rreziku nga përkeqësimi i portfolios kreditore pritjet të kontribuojnë

¹ Për informata më të detajuara rreth qëllimit dhe historikut të anketës së kreditimit bankar në BQK, shikoni publikimin "Anketa e Kreditimit Bankar dhe Pritjeve të Inflacionit" Nr. 1.

² Pyetësori dhe seria kohore e rezultateve të AKB-së janë në dispozicion në faqen e internetit të BQK-së, nën vegzën e Anketës së Kreditimit Bankar.

negativisht të njëjtat. Norma e aprovimit të kredive pritet të ketë rritje të ulët gjatë tremujorit të ardhshëm, kryesisht për NVM-të.

Kushtet dhe rregullat e aplikuara nga bankat me rastin e dhënies së kredive për ndërmarrjet u shtrënguan deri në një masë për të dy segmentet e ndërmarrjeve. Konkretisht, u aplikua shtrëngim në normën e interesit të aplikuar. Përderisa, lehtësim të ulët kishte për kërkesën për kolateral për NVM-të. Kushtet dhe rregullat e aplikuara u ndikuan negativisht nga perspektiva jo e favorshme në tregjet globale dhe në bankat amë, e gjithashtu edhe nga kushtet jo të favorshme për sigurimin e financimit jashtë vendit, e cila kryesisht nënkupton rritjen e normës së Euribor-it. Në tremujorin e ardhshëm, bankat pritet të aplikojnë ndryshime të vogla në kushtet dhe rregullat, kryesisht për NVM-të. Saktësisht, në një anë pritet lehtësim për kërkesën mbi kolateral, ndërsa në anën tjetër, pritet rritje e vogël e normës së interesit për kredi. Ndryshimet pozitive në kushtet dhe rregullat e kredive për ndërmarrjet pritet të nxiten nga mbështetja nga FKGK, rreziku më i ulët i perceptuar nga kolaterali dhe presionet e rritura të konkurrencës, përderisa ndryshimet negative pritet të nxiten nga perspektiva jo e mirë në tregun global dhe vendor, pasiguritë në sigurimin e financimit, si dhe pritjet për përkeqësim të cilësisë së portfolios kreditorë.

Gjatë tremujorit të parë të vitit 2023, kishte rritje të kërkesës për kredi bankare nga të dy segmentet e ndërmarrjeve në nivel dukshëm më të lartë krahasuar me tremujorin paraprak. Kërkesa për kredi nga ndërmarrjet rezultoi të jetë shumë më e lartë në krahasim me pritjet e bankave për TM1 2023, të shprehura në anketën e kaluar (TM4 2022). Indeksi i gjeneruar për kërkesën për kredi nga ndërmarrjet në përgjithësi u ndikua nga përgjigjet e tetë bankave të cilat deklaruan rritje të kërkesës. Kjo rritje e kërkesës, sipas deklaratave të bankave, u nxit kryesisht nga rritja e kërkesës për financimin e inventarëve dhe kapitalit punues dhe financimin e investimeve fikse. Indeksi i gjeneruar për pritjet e bankave mbi kërkesën kreditorë gjatë tremujorit të ardhshëm tregon rritje të kërkesës për kredi, megjithëse në nivel më të ulët se sa në tremujorin aktual. Konkretisht, rritja e kërkesës për kredi nga NVM-të pritet të jetë e përafërt me nivelin aktual, përderisa kërkesa nga ndërmarrjet e mëdha pritet të përgjysmohet. Kërkesa për kredi pritet të financojë investimet fikse dhe investimet në kapital punues dhe inventarë.

Stoku i kredive për ekonomitë familjare shënoi rritje të përshpejtuar vjetore deri në mars 2023. Kundrejt tremujorit të njëjtë të vitit paraprak, kreditë e reja shënuan rënie, ndërkohë që rritja tremujore ishte më e lartë. Kjo dinamikë rezultoi të jetë mbështetur kryesisht nga kërkesa kreditorë, pasi që oferta kreditorë kishte ndryshime marginale. Standardet kreditorë në tremujorin aktual, në përgjithësi, rezultojnë të kenë lëvizje më të mëdha se sa pritjet e bankave të shprehura në anketën e kaluar. Standardet kreditorë u lehtësuan marginalisht për të dy llojet e kredive për ekonomitë familjare. Faktorët që rezultuan me kontribut pozitiv në standardet kreditorë ishin qasja e favorshme në financim dhe presioni i rritur i konkurrencës. Njëkohësisht, bankat deklaruan rritje deri në një masë të normës së aprovimit të kredive për ekonomitë familjare, për të dy llojet e kredive. Në tremujorin e dytë të vitit 2023, bankat presin lëvizje marginale pozitive në standardet kreditorë për kreditë konsumuese, ndërsa nuk presin ndryshime për kreditë për blerjen e shtëpive. Faktorët që pritet të ndikojnë pozitivisht standardet kreditorë janë presioni i rritur i konkurrencës në mes të bankave dhe perceptimi i rrezikut më të ulët në kolateral (tabela 1). Gjithashtu, pritet rritje e normës së aprovimit të kredive, e veçanërisht për kreditë konsumuese.

Në përgjithësi, kushtet dhe rregullat për kreditë e reja për ekonomitë familjare u shtrënguan marginalisht. Rezultatet e gjeneruara kryesisht reflektojnë shtrëngime në një nivel më të lartë për kreditë konsumuese, përmes rritjes së normës së interesit. Në anën tjetër, kërkesa për kolateral u lehtësua marginalisht për të dy llojet e kredive. Faktori kryesor në rritjen e normës së interesit ishte perspektiva jo e mirë e tregjeve globale, e që për pjesën më të madhe të bankave nënkupton rritjen e normës së Euribor-it, normë e aplikuar në kreditë më normë variabile të interesit. Për tremujorin e dytë të vitit 2023, bankat në përgjithësi presin shtrëngime marginale në kushtet dhe rregullat për kredi të ekonomive familjare. Shtrëngimi i kushteve dhe rregullave pritet të jetë deri në një masë më

i lartë për kreditë konsumuese. Kryesisht, kushtet dhe rregullat për të dy kategoritë pritet të shtrëngohen përmes rritjes së normës së interesit në nivel të përafërt me vlerat për TM1 2023, ndërsa pritet të lehtësohen deri në një masë kërkesat për kolateral. Për më tepër, për kreditë konsumuese pritet të ulet maturiteti dhe madhësia e kredive të aprovuara.

Kërkesa për kredi nga ekonomitë familjare në përgjithësi ka shënuar rritje gjatë tremujorit të parë të vitit 2023. Rezultatet sugjerojnë se kërkesa për kredi shënoi rritje të përafërt për të dy llojet e kredive. Saktësisht, pesë banka, prej tyre tre me rëndësi sistemike, raportuan për rritje të kërkesës për kreditë për blerjen e shtëpive, ndërsa gjashtë banka, prej tyre tre me rëndësi sistemike, deklaruan rritje për kreditë konsumuese. Nevoja për financim të konsumit dhe perspektiva e tregut të patundshmërive ishin faktorët që kontribuan pozitivisht. Në tremujorin e dytë të vitit 2023, bankat presin rritje të kërkesës për kredi nga ekonomitë familjare në një nivel më të ulët se sa ai aktual (tabela 1). Rezultatet e anketës sugjerojnë që kryesisht nevoja për të mbuluar shpenzimet e konsumit do ta nxis këtë rritje të kërkesës. Bankat deklaruan që presin përkeqësim në cilësinë e aplikacioneve të pranuar për kreditë për blerjen e shtëpive dhe përmirësim të aplikacioneve për kreditë konsumuese, edhe pse në nivele marginale.

Tabela 1. Vlerësimi i bankave për ndryshimet në ofertën dhe kërkesën kreditore

	Oferta (Standardet kreditore)		Kërkesa	
	TM1 2023	TM2 2023 (pritjet)	TM1 2023	TM2 2023 (pritjet)
Ndërmarrjet	→	↗	↑	↑
NVM	↗	↗	↑	↑
Ndërmarrjet e mëdha	↘	→	↑	↘
Ekonomitë familjare	↗	→	↑	↑
Kredi për blerjen e shtëpive	↗	→	↑	↑
Kredi konsumuese	↗	→	↑	↑

↑	Lehtësim i standardeve kreditore/Rritje e kërkesës për kredi (indeks pozitiv mbi 0.20)
↗	Lehtësim i standardeve kreditore/Rritje e kërkesës për kredi (indeks pozitiv nën 0.20)
→	Kryesisht pandryshime (indeks pozitiv/negativ deri 0.05)
↘	Shtrëngim i standardeve kreditore/Rënie e kërkesës për kredi (indeks negativ nën 0.20)
↓	Shtrëngim i standardeve kreditore/Rënie e kërkesës për kredi (indeks negativ mbi 0.20)

Burimi: BQK.

Monitorimi prudent i performancës financiare të klientëve dhe vlerësimi më konservativ i aplikacioneve të reja për kredi nga bankat ndihmoi në përmirësimin apo mirëmbajtjen e performancës së ri-pagimit të kredive. Sidoqoftë, bankat deklaruan përmirësim të cilësisë së portfolios kreditore vetëm për ndërmarrjet, përdërisa indeksi i përgjithshëm i përgjigjeve për ekonomitë familjare rezultoi pozitiv edhe pse marginal. Për tremujorin e ardhshëm, indeksi i gjeneruar pritet të jetë pozitiv dhe dukshëm më i lartë për të dy segmentet, duke reflektuar pritjet e bankave për përkeqësim të cilësisë së portfolios kreditore. Këto pritje kryesisht u ndikuan nga dinamikat e rritjes së çmimeve në vend, e me të edhe nga rënia e fuqisë blerëse të klientëve. Pesë banka, tre prej tyre me rëndësi sistemike, presin rritje të kredive jo-performuese të ndërmarrjeve, kundrejt katër bankave, gjithashtu tre prej tyre me rëndësi sistemike, të cilat presin të njëjtën për kreditë jo performuese të ekonomive familjare.

Bankat raportuan rritje të qasjes në financim gjatë tremujorit të parë të vitit 2023. Rezultati i agreguar i përgjigjeve të bankave u ndikua nga përgjigjet e pesë bankave të cilat deklaruan rritje të financimit, ku prej tyre një bankë me rëndësi sistemike deklaroi rritje të konsiderueshme të qasjes në financim. Në anën tjetër, dy nga bankat pjesëmarrëse në anketim deklaruan rënie deri në një masë

të financimit. Depozitat e ekonomive familjare kishin rritjen më të madhe, pasuar nga depozitat e ndërmarrjeve. Financimi nga bankat amë nuk kontribuoi në rritje të financimit, ngase nuk rezultoi të ketë ndonjë lëvizje të rëndësishme. Ndërsa, financimi nga institucionet financiare ndërkombëtare shënoi rënie marginale. Sipas maturitetit, depozitat afatgjata ishin burimi i financimit me rritjen më të lartë gjatë këtij tremujori. Gjatë tremujorit të ardhshëm, në përgjithësi, bankat presin rritje të gjithsej qasjes në financim deri në një masë më të lartë se sa ai i tremujorit aktual. Financimi përmes depozitave të ekonomive familjare pritet të prijë rritjen e financimit të sektorit bankar, pasuar nga financimi nga depozitat e ndërmarrjeve. Sa i përket maturitetit të financimit, bankat presin në tremujorin e ardhshëm rritjen e financimit ta dominojnë depozitat me maturitet afatshkurtër.

Kutia 1. Metodologjia

Pyetësi i Anketës së Kreditimit Bankar

Pyetësi i AKB është i bazuar në forma të standardizuara të pyetësorëve të përdorur nga Bankat Qendrore të vendeve të eurozonës dhe më gjerë. Megjithatë, pyetësi i BQK për AKB është modifikuar dhe përshtatur që në mënyrën më të mirë dhe më gjithëpërfshirëse të paraqet zhvillimet e kreditimit në sektorin bankar në Kosovë.

Pyetësi i AKB përbëhet nga 19 pyetje, të cilat mbulojnë ndryshimet në ofertën dhe kërkesën për kredi, faktorët që kontribuojnë në këto ndryshime si dhe qasjen në financim të sektorit bankar, në baza tre mujore. Pyetjet mbi kreditimin bankar fokusohen në dy kategori kryesore: (i) kreditë ndaj ndërmarrjeve, dhe (ii) kreditë ndaj ekonomive familjare. Për më tepër, kreditë ndaj ndërmarrjeve nën-kategorizohen në kreditë ndaj NVM-ve dhe kreditë ndaj ndërmarrjeve të mëdha, përderisa kreditë ndaj ekonomive familjare nën-kategorizohen në kreditë për blerjen e shtëpive dhe kreditë konsumuese. Për të gjitha kategoritë e lartpërmendura, ndryshimet në ofertën kreditore përcaktohen nga standardet kreditore të aplikuara gjatë aprovimit të kredive, kushtet dhe rregullat e aplikuara për kreditë e reja, norma e aprovimit të kredive, si dhe faktorët që ndikojnë në ndryshimet e tyre. Ndërsa, ndryshimet në kërkesën për kredi përcaktohen nga kërkesa për kredi (numri i aplikacioneve për kredi), cilësia e aplikacioneve të pranuar për kredi, si dhe faktorët që e ndikojnë kërkesën për kredi. Pyetjet e anketës kryesisht janë të formuluar për ndryshimet gjatë tre muajve paraprak dhe pritet për tre muajt e ardhshëm. Gjithashtu, pyetjet mbulojnë kreditë edhe në aspekt të maturimit të tyre dhe valutës në të cilën lëshohen.

Përveç pyetjeve standarde, pyetësi i AKB mund të përmbajë edhe pyetje shtesë mbi çështje specifike me interes për shpjegimin e zhvillimeve në sektorin bankar. Përderisa pyetjet standarde mbulojnë një periudhë tre-mujore, pyetjet shtesë mund t'i referohen ndryshimeve gjatë një periudhe kohore më të gjatë. Në anketim marrin pjesë dhjetë nga njëmbëdhjetë bankat që operojnë në Kosovë³. Rrjedhimisht, bankat pjesëmarrëse përfaqësojnë tregun e përgjithshëm bankar dhe sigurojnë një përfaqësim të duhur statistikor, duke marrë parasysh se përfaqësojnë rreth 98 përqind të aseteve të gjithsej sektorit bankar dhe 99.8 përqind të gjithsej kreditimit në sektorin bankar.

Pjesëmarrësve të anketës u kërkohet të tregojnë në mënyrë cilësore forcën e çdo shtrëngimi ose lehtësimi apo forcën e çdo ulje ose rritje, duke raportuar ndryshimet përmes pesë shkallëve si: (i) shtrënguar / ulur në mënyrë të konsiderueshme, (ii) shtrënguar / ulur në një masë, (iii) e pandryshuar, (iv) lehtësuar / rritur në një masë ose (v) lehtësuar / rritur në mënyrë të konsiderueshme.

Gjenerimi i rezultateve të anketës së kreditimit bankar

Kuantifikimi i përgjigjeve të marra nga bankat individuale dhe agregimi i tyre për të paraqitur ndryshimet në nivel sektori arrihet përmes gjenerimit të një indeksi. Ky indeks gjenerohet për çdo kategori e nën-kategori të secilës pyetje, duke dhënë në këtë mënyrë një njësi kuantifikuese për përgjigjet e marra në nivel të sektorit. Fillimisht, përgjigjeve u përcaktohet një vlerë në bazë të forcës së ndryshimeve, konkretisht përgjigjeve ku bankat kanë deklaruar shtrëngim/ulje të konsiderueshme u përcaktohet vlera - 1, vlerë dyfish më e madhe se sa ajo e përcaktuar për përgjigjet kur bankat deklarojnë shtrëngim / ulje deri në një masë (vlerë prej -0.5). Ngjashëm, përgjigjet kur kemi lehtësim/rritje të konsiderueshme kanë vlerë 1, përderisa ato me lehtësim/rritje deri në një masë u përcaktohet vlera 0.5. Rezultatet po ashtu janë të peshuara në bazë të peshës që secila prej bankave ka në gjithsej kreditimin e sektorit bankar. Përfundimisht, pesha e secilës bankë sipas pjesëmarrjes në tregun e

³ Banka e cila nuk është përfshirë në anketë është Komercialna Banka e cila ka aktivitet kreditor të limituar.

kredive shumëzohet me vlerën e përcaktuar në bazë të intensitetit të përgjigjes së dhënë, duke fituar indeksin në fjalë.

Më tutje, agregimi i indeksit në nivel sektori bëhet përmes shumës së indekseve të fituara për secilën bankë. Vlerat e indeksit janë në mes të -1 dhe 1, ku vlerat pozitive të indeksit paraqesin lehtësim, rritje apo kontribut pozitiv dhe në kontrast vlerat negative paraqesin shtrëngim, rënie apo kontribut negativ.

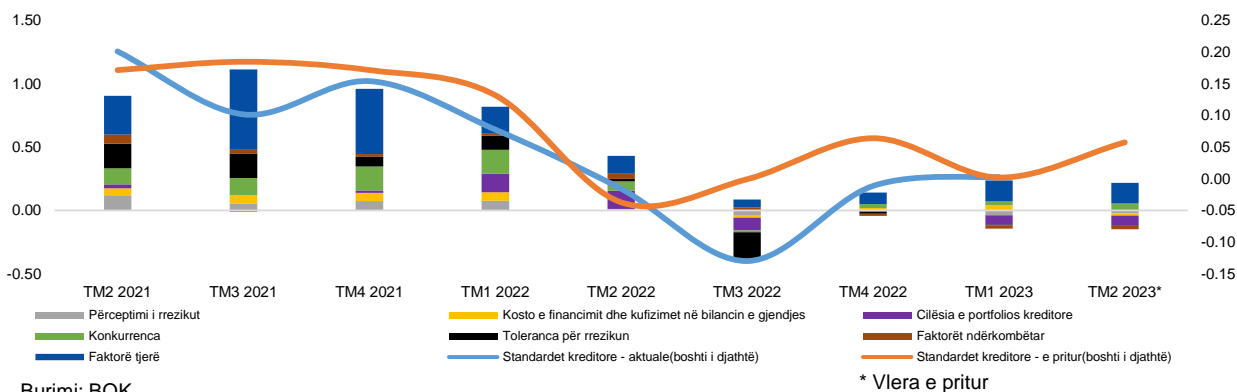
Zhvillimet në standardet kreditore, në kushtet dhe rregullat kreditore, si dhe në kërkesën për kredi

Kreditë ndaj ndërmarrjeve

Standardet kreditore

Gjatë tremujorit të parë të vitit 2023, rezultati për standardet kreditore (udhëzimet e brendshme të bankave apo kriteret për aprovimin e kredive) të aplikuar për ndërmarrjet në përgjithësi nuk tregon lëvizje të rëndësishme. Pritjet e bankave të shprehura në anketën e kaluar (TM4 2022), rezultojnë të jenë të sakta me rezultatet aktuale për TM1 2023 (grafiku 1).

Grafik 1. Ndryshimet në standardet kreditore të aplikuar për ndërmarrjet dhe faktorët që kontribuon

Në kuadër segmenteve të ndërmarrjeve, bankat deklaruan standarde kreditore të lehtësuara marginalisht për NVM-të, dhe të shtrënguara marginalisht për ndërmarrjet e mëdha me indeks pozitiv 0.08 dhe indeks negativ 0.07, respektivisht. Faktorët kryesor që ndikuan negativisht standardet kreditore ishin perspektiva jo e mirë në tregjet globale dhe vendore, dhe përkeqësimi i cilësisë së portfolios kreditore me një indeks negativ marginal 0.07. Përderisa, faktorët që deri në një masë ndikuan pozitivisht, duke i ofruar siguri sektorit bankar, ishin pozita e mirë e likuiditetit të sektorit dhe mbështetja nga FKGK me indeks pozitiv 0.11 dhe 0.16, respektivisht.

Njëkohësisht, norma e aprovimit të kredive për ndërmarrjet rezulton me rritje të theksuar në krahasim me tremujorin paraprak, me indeks pozitiv prej 0.29, e shprehur nga pesë banka, e prej tyre tre me rëndësi sistemike. Normë më të lartë të aprovimit kishte për NVM-të.

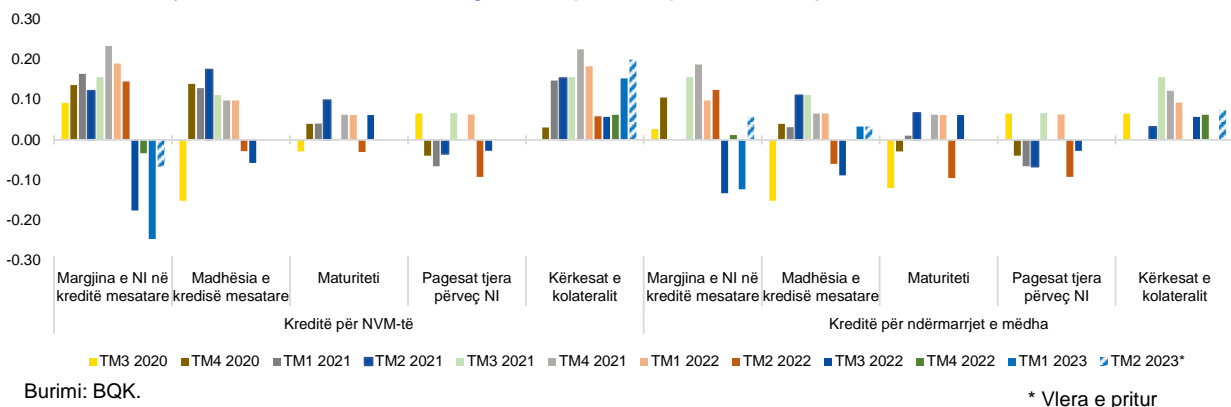
Standardet kreditore në përgjithësi pritet të lehtësohen deri në një masë në tremujorin e ardhshëm. Konkretisht, lehtësim pritet të kenë standardet kreditore për NVM-të, ndikuar nga pritjet e dy bankave, prej tyre një bankë me rëndësi sistemike. Mbështetja nga FKGK dhe presioni i rritur i konkurrencës janë faktorët që pritet të kontribuojnë pozitivisht standardet kreditore. Përderisa, pasiguritë në perspektivën e tregjeve vendore dhe globale, si dhe në rrezikun nga përkeqësimi i

portfolios kreditore pritet të kontribuojnë negativisht të njëjtat. Norma e aprovimit të kredive pritet të ketë rritje të ulët gjatë tremujorit të ardhshëm, kryesisht për NVM-të.

Kushtet dhe rregullat

Në tremujorin e parë të vitit 2023, në përgjithësi, kushtet dhe rregullat e aplikuara nga bankat me rastin e dhënies së kredive për ndërmarrjet (kushtet dhe rregullat përkatëse të një kontrate të caktuar për kredi) u shtrënguan deri në një masë për të dy kategoritë e ndërmarrjeve (grafiku 2). Konkretisht, për të dy kategoritë e ndërmarrjeve shtrëngim u aplikua në normën e interesit të aplikuar (indeks negativ prej 0.25 për NVM-të dhe indeks negativ prej 0.12 për ndërmarrjet e mëdha). Ky rezultat u ndikua nga përgjigjet e katër bankave, dy prej tyre me rëndësi sistemike në sektor. Përderisa, lehtësim të ulët kishte për kërkesën për kolateral për NVM-të me indeks pozitiv prej 0.15, e shprehur nga dy banka me rëndësi sistemike. Kushtet dhe rregullat e aplikuara u ndikuan negativisht nga perspektiva jo e favorshme në tregjet globale dhe në bankat amë, e gjithashtu edhe nga kushtet jo të favorshme për sigurimin e financimit jashtë vendit. Rreziku kreditor në rritje po ashtu ndikoj negativisht kushtet dhe rregullat për këtë tremujor. Në anën tjetër, mbështetja nga FKGK-së, presioni i konkurrencës dhe pozita e mirë e likuiditetit ndikuan pozitivisht kushtet dhe rregullat e aplikuara.

Grafiku 2. Ndryshimet në kushtet dhe rregullat e aplikuara për ndërmarrjet

Gjatë tremujorit të ardhshëm, kushtet dhe rregullat e aplikuara nga bankat pritet të kenë lëvizje të vogla. Në këtë kontekst, këto ndryshime pritet të ndikojnë në masë më të madhe NVM-të. Saktësisht, në një anë pritet lehtësim për kërkesën mbi kolateral, përgjigje nga tre banka, prej tyre dy me rëndësi sistemike, ndërsa në anën tjetër, rritje e vogël e normës së interesit për kredi përgjigje e dhënë nga tre banka, ku prej tyre njëra ka rëndësi sistemike. Këto pritje u ndikuan negativisht nga perspektiva jo e mirë në tregjet globale dhe vendore, pasiguritë në sigurimin e financimit, si dhe pritjet për përkeqësim të cilësisë së portfolios kreditore. Përderisa, mbështetja nga FKGK, rreziku më i ulët i perceptuar nga kolaterali, si dhe presioni i konkurrencës në mes të bankave ndikoi pozitivisht pritjet e bankave mbi kushtet dhe rregullat gjatë tremujorit të ardhshëm.

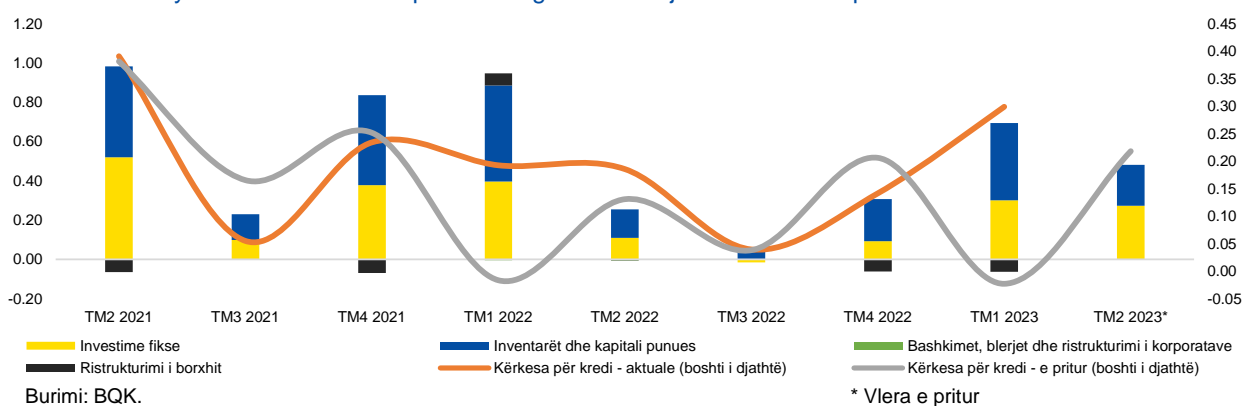
Kërkesa për kredi

Gjatë tremujorit të parë të vitit 2023, kërkesa për kredi nga ana e ndërmarrjeve shënoi rritje, në nivel dukshëm më të lartë krahasuar me TM4 2022, me indeks pozitiv prej 0.46 e shprehur nga tetë nga gjithsej dhjetë banka pjesëmarrëse në anketë. Gjithashtu, kërkesa për kredi rezultoi të jetë shumë më e lartë në krahasim me pritjet e bankave për TM1 2023 të shprehura në anketën e kaluar (TM4 2022) (grafiku 3). Kërkesa për kredi nga të dy kategoritë e ndërmarrjeve kishte indeks pozitiv prej 0.30.

Sipas rezultateve të anketës, ndryshimet në kërkesën për kredi nga ndërmarrjet u ndikuan kryesisht nga kërkesa për financimin e inventarëve dhe kapitalit punues me indeks pozitiv prej 0.39, dhe për financimin e investimeve fikse me indeks pozitiv prej 0.30. Rezultati i faktorëve kontribuues në kërkesën për kredi u ndikua nga përgjigjet e tetë bankave, të cilat deklaruan rritje të kërkesës për financim të inventarëve dhe kapitalit punues dhe shtatë bankave që deklaruan rritje të kërkesës për financim të investimeve fikse. Cilësia e aplikacioneve të pranuar nga ndërmarrjet nuk kishte ndonjë ndryshim të rëndësishëm gjatë TM1 2023.

Sipas anketës, gjatë TM1 2023 raporti i kredive jo-performuese të ndërmarrjeve u zvogëlua duke rezultuar me indeks negativ 0.15, e që rezulton të jetë indeks më i lartë krahasuar me rezultatin në anketën e kaluar ku përgjigjet e bankave gjeneruan indeks negativ prej 0.09 të këtij raporti. Ky rezultat u ndikua nga përgjigjet e shtatë bankave, ku prej tyre katër banka (dy me rëndësi sistemike) deklaruan rënie të kredive jo-performuese përderisa tre banka tjera (një me rëndësi sistemike), deklaruan rritje të tyre.

Grafik 3. Ndryshimet në kërkesën për kredi nga ndërmarrjet dhe faktorët që kontribuan

Bankat presin rritje të kërkesës për kredi nga ndërmarrjet në përgjithësi gjatë tremujorit të ardhshëm, mirëpo në nivel më të ulët se sa në tremujorin aktual. Konkretisht, rritja e kërkesës për kredi nga NVM-të pritet të jetë e përafërt me nivelin aktual, përderisa kërkesa nga ndërmarrjet e mëdha pritet të përgjysmohet, çka edhe ndikoj nivelin e përgjithshëm të kërkesës së pritur për TM2 2023. Kërkesa për kredi pritet të financojë investimet fikse dhe investimet në kapital punues dhe inventarë. Përderisa, cilësia e aplikacioneve të pranuar për kredi nuk pritet të ketë ndryshime të rëndësishme.

Gjatë tremujorit të ardhshëm bankat presin që raporti i kredive jo-performuese ndaj gjithsej kredive për ndërmarrjet, të ndërroj kahje dhe të kaloj në indeks pozitiv 0.25, duke reflektuar pritjet e bankave për përkeqësim të cilësisë së portfolios kreditore. Këto pritje kryesisht u ndikuan nga dinamikat e rritjes së çmimeve në vend, e me të edhe rënies së fuqisë blerëse të klientëve. Pesë banka, ku tre prej tyre me rëndësi sistemike, presin rritje të kredive jo-performuese të ndërmarrjeve.

Kreditë ndaj ekonomive familjare

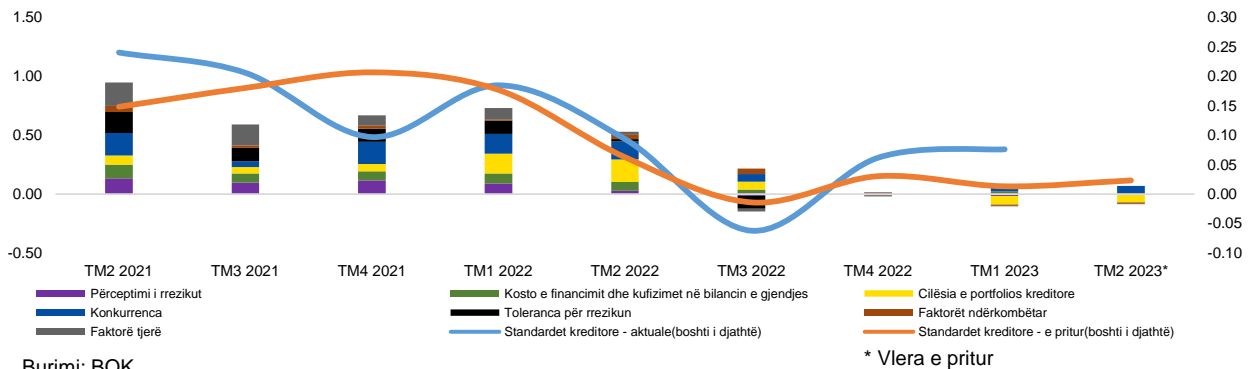
Standardet kreditore

Standardet kreditore të aplikuara për ekonomitë familjare gjatë tremujorit të parë të vitit 2023 përgjithësisht kishin lëvizje marginale pozitive. Rezultati ishte i përafërt për të dy llojet e kredive për ekonomitë familjare, saktësisht indeks pozitiv 0.06 për kreditë për blerjen e shtëpive dhe 0.09 për kreditë konsumuese. Rezultati reflekton përgjigjen e dy bankave me rëndësi sistemike të cilat

lehtësuan deri në një masë standardet kreditore për të dy lloje e kredive dhe një banke tjetër po ashtu me rëndësi sistemike e cila i shtrëngoj të njëjtat. Pritjet për tremujorin aktual, të deklaruara nga bankat në anketën e kaluar (TM4 2022), rezultuan më të ulëta se sa vlerat aktuale (grafiku 4). Faktorët që patën kontribut pozitiv në standardet kreditore ishin qasja e favorshme në financim dhe presioni i rritur i konkurrencës me indeks pozitiv prej 0.09 dhe 0.08, respektivisht.

Bankat deklaruan rritje të normës së aprovimit të kredive për ekonomitë familjare, saktësisht për kreditë për blerjen e shtëpive indeks pozitiv prej 0.19, ndërsa për kreditë konsumuese indeks pozitiv prej 0.15.

Grafik 4. Ndryshimet në standardet kreditore të aplikuara për ekonomitë familjare dhe faktorët që kontribuan

Në tremujorin e dytë të vitit 2023, bankat presin lëvizje marginale pozitive në standardet kreditore për kreditë konsumuese, ndërsa nuk presin ndryshime për kreditë për blerjen e shtëpive. Faktorët që pritët të ndikojnë pozitivisht standardet kreditore janë presioni i rritur i konkurrencës në mes të bankave dhe perceptimi i rrezikut më të ulët në kolateral. Bankat presin rritje të nivelit të aprovimit të kredive për ekonomitë familjare. Konkretisht, pritët rritje e normës së aprovimit të kredive për blerjen e shtëpive me indeks pozitiv prej 0.11 dhe për kreditë konsumuese indeks pozitiv prej 0.18.

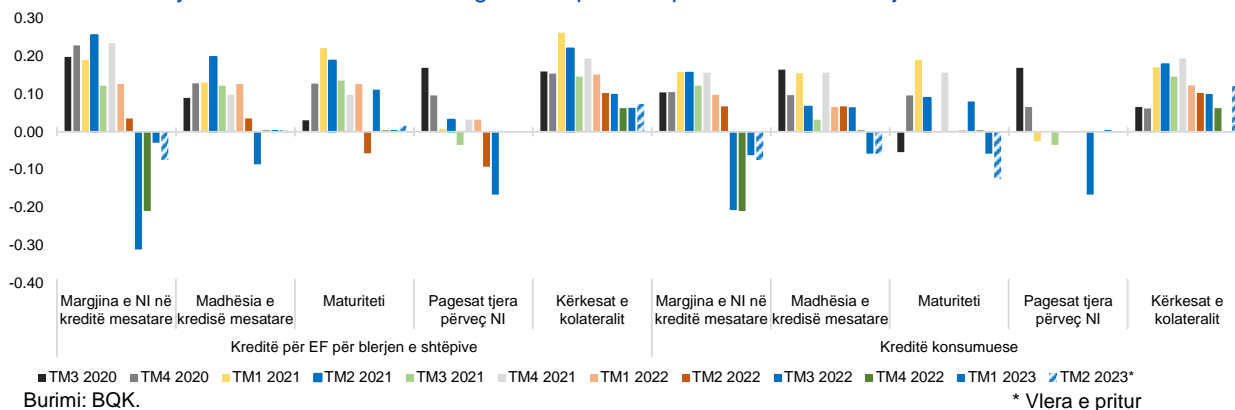
Kushtet dhe rregullat

Kushtet dhe rregullat për kreditë e reja për ekonomitë familjare përgjithësisht kishin lëvizje negative marginale në tremujorin e parë të vitit 2023. Rezultatet e gjeneruara kryesisht reflektojnë shtrëngime në nivel të më të lartë për kreditë konsumuese. Saktësisht, bankat aplikuan norma më të larta të interesit (indeks negativ prej 0.06), rezultat i ndikuar nga përgjigjet e tre bankave të cilat rritën normat e interesit për kreditë konsumuese dhe dy banka tjera të cilat i lehtësuan të njëjtat. Përderisa, për të dy llojet e kredive u lehtësua marginalisht kërkesa për kolateral (indeks pozitiv prej 0.06). Faktori kryesor në rritjen e normës së interesit ishte perspektiva jo e mirë e tregjeve globale, e që për pjesën më të madhe të bankave paraqet rritjen e normës së Euribor-it, normë e cila kryesisht aplikohet në kreditë me normë variabile të interesit (grafiku 5).

Për tremujorin e dytë të vitit 2023, bankat në përgjithësi presin shtrëngime marginale në kushtet dhe rregullat për kredi për ekonomitë familjare. Shtrëngimi i kushteve dhe rregullave pritët të jetë më i madh për kreditë konsumuese. Kryesisht, kushtet dhe rregullat për të dy kategoritë pritët të shtrëngohen përmes rritjes së normës së interesit në nivel të përafërt me vlerat për TM1 2023, ndërsa pritët të lehtësohen deri në një masë kërkesat për kolateral. Për më tepër, për kreditë konsumuese pritët të ulët maturiteti dhe madhësia e kredive të aprovuara. Pas indeksimit të përgjigjeve të bankave, rezulton që kryesisht perspektiva jo e mirë në tregun vendor në përgjithësi dhe atë bankar në veçanti të ndikojë pritjet e bankave për kushtet dhe rregullat gjatë tremujorit të ardhshëm.

Përderisa, pritjet për lehtësime bankat i mbështetën në presionin e rritur të konkurrencës në mes të bankave dhe rrezikut më të ulët të perceptuar në kolateral.

Grafik 5. Ndryshimet në kushtet dhe rregullat e aplikuara për ekonomitë familjare

Kërkesa për kredi

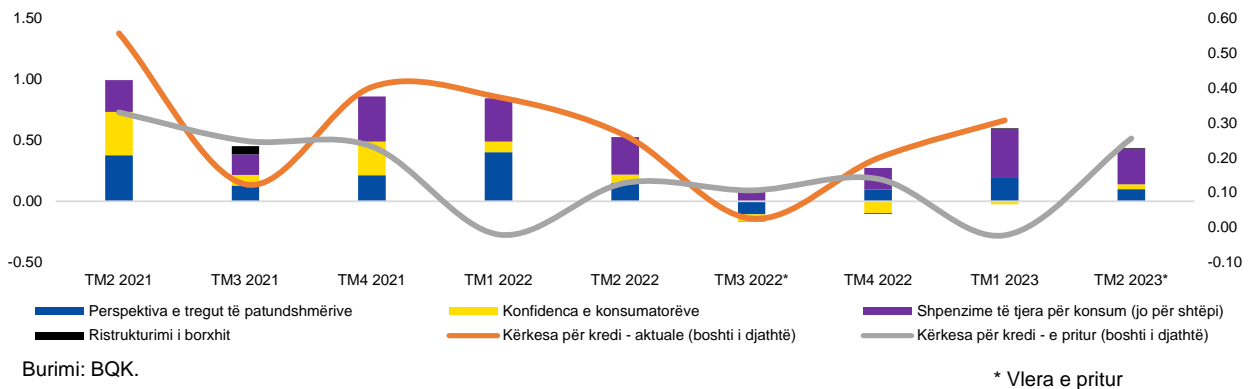
Pas gjenerimit të rezultateve për kërkesën kreditore në këtë tremujor, rezultojnë që kërkesa kreditore nga ekonomitë familjare në përgjithësi ka shënuar rritje më të lartë në krahasim me tremujorin paraprak. Nëse e zërthejmë kërkesën kreditore sipas llojeve të kredive për ekonomitë familjare, rezultojnë që kërkesa për kredi konsumuese shënoi rritje me indeks pozitiv prej 0.32, ndërsa kërkesa për kredi për blerjen e shtëpive shënoi rritje me indeks pozitiv prej 0.30. Saktësisht, pesë banka, prej tyre tre me rëndësi sistemike, raportuan për rritje të kërkesës për kreditë për blerjen e shtëpive, ndërsa gjashtë banka, prej tyre tre me rëndësi sistemike, deklaruan rritje të kërkesës për kreditë konsumuese. Nëse krahasojmë rezultatet të kërkesës aktuale për kredi me pritjet e bankave të deklaruara në anketën e kaluar për të njëjtën periudhë, niveli aktual i rritjes së kërkesës është dukshëm më i lartë (grafiku 6).

Faktorët që ndikuan pozitivisht dinamikën në kërkesën për kredi ishin nevoja për financimin e shpenzimeve të konsumit (indeks pozitiv 0.40), dhe në një nivel më të ulët pozitivisht ndikoi edhe perspektiva e tregut të patundshmërive (indeks pozitiv 0.19). Përderisa, rënia e konfidencës së klientëve për kapacitetin e ripagimit të kredive ndikoi negativisht kërkesën për kredi edhe pse në nivel të ulët (indeks negativ 0.10). Cilësia e aplikacioneve të pranuar nga ekonomitë familjare në përgjithësi shënoi rënie me një indeks të ulët negativ, e ndikuar nga përgjigjet e dy bankave me rëndësi sistemike të cilat deklaruan rënie të cilësisë së aplikacioneve të pranuar, kundrejt dy bankave tjera me peshë më të ulët të cilat deklaruan rritje të cilësisë për të njëjtat.

Bankat deklaruan përkeqësim të cilësisë së portfolios kreditore për ekonomitë familjare, bazuar në indeksin pozitiv margjinale prej 0.06, duke reflektuar përgjigjet e pesë bankave, prej tyre tre banka (dy me rëndësi sistemike) deklaruan rritje të raportit të kredive jo-performuese dhe dy bankave të tjera po ashtu me rëndësi sistemike të cilat deklaruan rënie të këtij raporti.

Në tremujorin e dytë të vitit 2023, bankat në përgjithësi presin rritje të kërkesës për kredi nga ekonomitë familjare. Konkretisht, bankat presin rritje të kërkesës për kredi konsumues me indeks pozitiv prej 0.28 dhe për kredi për blerjen e shtëpive me indeks pozitiv prej 0.23. Pritjet për këtë dinamikë, u ndikuan nga përgjigjet e gjashtë bankave (dy prej tyre me rëndësi sistemike) të cilat presin rritje të kërkesës për kredi konsumuese dhe pesë bankave (dy prej tyre me rëndësi sistemike) të cilat presin rritje të kërkesës për kredi për blerjen e shtëpive. Rezultatet e anketës sugjerojnë që kryesisht nevoja për të mbuluar shpenzimet e konsumit do ta nxis këtë rritje të kërkesës. Përderisa, presin përkeqësim në cilësinë e aplikacioneve të pranuar për kreditë për blerjen e shtëpive dhe përmirësim të aplikacioneve për kreditë konsumuese, edhe pse në nivele margjinale.

Grafik 6. Ndryshimet në kërkesën për kredi nga ekonomitë familjare dhe faktorët që kontribuuan

Gjatë TM2 2023, bankat presin që cilësia e portfolios kreditore e ekonomive familjare të përkeqësohet tutje, bazuar në thellimin e vlerës së indeksit negativ krahasuar me tremujorin aktual. Saktësisht, pritjet e bankave për raportin e kredive jo-performuese rezultuan në indeks pozitiv 0.24, deklaruar nga katër banka, ku tre nga to janë banka me peshë të lartë në kreditim dhe rëndësi sistematike.

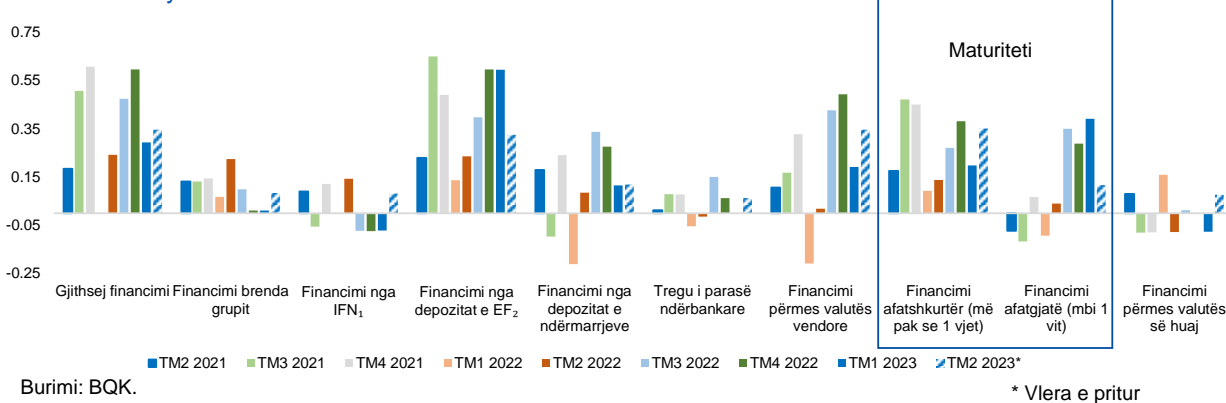
Financimi

Bankat raportuan rritje të qasjes në financim gjatë tremujorit të parë të vitit 2023. Rezultati i agreguar i përgjigjeve të bankave u bazua në përgjigjet e pesë bankave të cilat deklaruan rritje të financimit, ku prej tyre një bankë me rëndësi sistematike deklaroi rritje të konsiderueshme të qasjes në financim. Përderisa, dy nga bankat, deklaruan rënie deri në një masë të financimit.

Bazuar në rezultatin e agreguar të përgjigjeve, gjatë këtij tremujori gjithsej financimi shënoi rritje më të ulët në krahasim me tremujorin e kaluar, saktësisht indeks pozitiv 0.29 (indeks pozitiv 0.60 në TM4 2022), rezultat ky i ndikuar edhe nga deklarimi i dy bankave për rënie të financimit. Në anën tjetër depozitat e ekonomive familjare gjeneruan një indeks pozitiv prej 0.60, njëjtë me tremujorin paraprak. Ky rezultat u ndikua nga përgjigjet e gjashtë nga gjithsej dhjetë bankave pjesëmarrëse në anketë, ku prej tyre pesë janë banka me rëndësi sistematike, dhe tutje dy nga këto banka deklaruan rritje të konsiderueshme të depozitave nga ekonomitë familjare. Përderisa, financimi nga depozitat e ndërmarrjeve krahasuar me tremujorin paraprak ishte më i ulët, me indeks pozitiv 0.12 (indeks pozitiv prej 0.28 në TM4 2022), duke reflektuar përgjigjet e shtatë bankave pjesëmarrëse, katër banka (dy banka me rëndësi sistematike) deklaruan rritje, ndërsa tre bankat tjera (dy prej tyre bankë me rëndësi sistematike) deklaruan rënie të financimit nga kjo kategori. Financimi nga bankat amë nuk kontribuoi në rritje të financimit, ngase nuk rezultoi të ketë ndonjë lëvizje të rëndësishme. Ndërsa, financimi nga institucionet ndërkombëtare financiare shënoi rënie marginale, e deklaruar nga vetëm një bankë me rëndësi sistematike me indeks negativ prej 0.07 (grafiku 7). Për dallim nga tremujori paraprak, në këtë tremujor dominoj financimi me maturim afatgjatë. Konkretisht, depozitat afatgjata gjeneruan indeks pozitiv prej 0.39, ndërsa ato afatshkurtra gjeneruan indeks pozitiv prej 0.20.

Për tremujorin e ardhshëm, në përgjithësi bankat presin rritje të gjithsej qasjes në financim deri në një masë më të lartë se sa ai i tremujorit aktual me indeks pozitiv prej 0.35. Financimi përmes depozitave të ekonomive familjare pritet të prijë rritjen e financimit të sektorit bankar me indeks pozitiv prej 0.32, pasuar nga financimi nga depozitat e ndërmarrjeve me indeks pozitiv prej 0.12. Sa i përket maturitetit të financimit, bankat presin që rritjen e financimit ta dominojnë depozitat me maturitet afatshkurtër me indeks pozitiv 0.35, ndërsa financimi me maturitet afatgjatë pritet të rritet me indeks pozitiv të ulët prej 0.12 (grafiku 7).

Grafik 7. Ndryshimet në financimin e sektorit bankar

Rezultatet e pyetjeve të fokusuara

Pyetësori i anketës për tremujorin e parë të vitit 2023 është plotësuar me katër pyetje shtesë në përpjekje për të adresuar ndikimin e presioneve inflacioniste në sjelljen e klientëve dhe të sektorit bankar, njëkohësisht. Në këto pyetje, bankat elaboruan mbi ndikimin indirekt të inflacionit në kostot e financimit të sektorit bankar, si dhe ndikim e rrezikut kreditor në ofertën kreditore. Gjithashtu, një nga pyetjet zbërthen dinamikën në ofertën dhe kërkesën kreditore sipas sektorëve ekonomik.

Shkalla e lartë e inflacionit vlerësohet të ketë ndikuar negativisht fuqinë blerëse të konsumatorëve, me efekte potenciale në kapacitetin konsumues, shpenzues dhe kursyes të të gjithë akterëve në treg. Prandaj, për qëllim të monitorimit dhe analizimit të rreziqeve makroekonomike dhe pasojave potenciale në sjelljen e institucioneve kredi-dhënëse, pyetësori është plotësuar me pyetjet shtesë, si për të kuptuar sjelljen e klientëve ashtu edhe të perceptimit të sektorit bankar mbi rreziqet e rritura.

Sektori bankar vlerësoi se, për të mbuluar mungesat afatshkurtra të likuiditetit, klientët bankar rritën kërkesën për kredi, sidomos atyre konsumuese. Gjithashtu, pyetësori sugjeron se klientët kanë kufizuar shpenzimet jo-esenciale në periudhën raportuese, si mënyrë për t'u përballur me efektet e rritjes së çmimeve. Sipas vlerësimit të bankave, segmentet më të prekura rezultojnë të jenë ekonomitë familjare, veçanërisht ato me të ardhura më të ulëta, si dhe ndërmarrjet mikro. Në kuadër të ndërmarrjeve, bankat vlerësojnë se të gjithë sektorët janë të prekur, mirëpo e veçojnë sektorin e ndërtimtarisë dhe sektorët e ndërlidhur me të, si dhe sektorin e tregtisë. Përkundër pritshmërive për nivel më të lartë të përkeqësimit të aftësisë ripaguese, vetëm dy nga bankat theksuan se kanë vërejtur trend të përkeqësimit të pagesave.

Rritja e vazhdueshme e çmimeve vlerësohet të ketë ndikuar në zvogëlimin e të hyrave të disponueshme, gjë që potencialisht mund të reflektohet në kufizimin e mjeteve që mbahen në sektorin bankar. Nën këtë presion, për të siguruar financimin nga depozitat, bankat filluan dhe pritet të vazhdojnë me oferta të favorshme për sigurimin e financimit, kryesisht përmes rritjes së normave të interesit në depozita. Një dinamikë e tillë pritet të përkthehet në rritje të kostos së financimit të bankave. Në rritjen e kostos së financimit të sektorit bankar pritet të ndikoj edhe shtrëngimi i politikës monetare nga BQE, përmes rritjes së normave të interesit. Në këtë aspekt, pjesa më e madhe e bankave deklaruan rritje të kostove të financimit, duke sinjalizuar kështu pasiguri në performancën e tyre financiare, pasi kostot e rritura nuk mund të transmetohen në tërësi te klientët për shkak të presioneve të konkurrencës dhe ndjeshmërisë së klientëve ndaj normave të larta të interesit. Ndërsa, vetëm dy banka deklaruan se kostoja e financimit të tyre nuk ka ndryshuar.

Pyetësori i anketës për TM1 2023 përfshin një pyetje shtesë mbi ndikimin e raportit të kredive jo-performuese (KJP) të bankave në politikat e tyre të kreditimit dhe faktorët përmes të cilëve raporti i KJP-ve kontribuoi në ndryshimet në politikat e kreditimit. Bankat u pyetën për ndikimin në kreditë

për ndërmarrjet dhe kreditë për ekonomitë familjare. Rezultatet e gjeneruara treguan për ndikim të vogël të raportit të KJP-ve në standardet kreditore, saktësisht ndikim negativ kishte kryesisht në kreditë për ndërmarrjet e mëdha dhe kreditë konsumuese me indeks negativ prej 0.07. Ngjashëm, i njëjti ndikim i raportit të KJP-ve rezultoi edhe në kushtet dhe rregullat e aplikuara nga bankat. Njëkohësisht, bankat iu referuan kostove për pastrimin e bilancit të gjendjes⁴, perceptimit të rritur për rreziqe dhe koston së kapitalit si faktor që kontribuan negativisht në ndikimin e raportit të KJP-ve në kredihënien nga bankat. Për tremujorin e ardhshëm, bankat nuk presin ndryshime të rëndësishme të ndodhin në politikat e kreditimit të nxitura nga raporti i KJP-ve, sidoqoftë rritja e rrezikut të perceptuar mbetet si faktori me kontributin më të lartë negativ në ndikimin e raportit të KJP-ve në kredihënien nga bankat.

Përgjigjet e disagreguara të bankave për ndërmarrjet, sipas sektorëve, tregojnë për kahjen e financimit të ekonomisë dhe dinamikat në sektorë të caktuar. Gjatë tremujorit të parë 2023, standardet kreditore kryesisht kishin ndryshime të vogla kundrejt tremujorit paraprak. Rezultat pozitiv marginal kishte për sektorin e shërbimeve me indeks pozitiv prej 0.10 pasuar me sektorët e prodhimit dhe të patundshmërive me indeks pozitiv 0.09. Sektori i ndërtimtarisë, kishte ofertë të shtrënguar nga dy banka në sektorin bankar, përgjigja e të cilave gjeneroi indeks negativ marginal prej 0.07. Përderisa, kushtet dhe rregullat u shtrënguan më masë më të madhe për pothuajse të gjithë sektorët, e veçanërisht për sektorin e ndërtimtarisë me indeks negativ prej 0.27, dhe për sektorët e prodhimtarisë dhe shërbimeve me indeks negativ prej 0.19. Këto shtrëngime kryesisht paraqesin rritjen e normës së interesit. Kërkesa për kredi shënoi rritje nga të gjithë sektorët ekonomik, përveç sektorit të ndërtimtarisë. Sektori me kërkesën më të rritur për financim ishte ai i tregtisë me indeks të lartë pozitiv prej 0.55, rritje e deklaruar nga tetë banka. Përderisa, sektori i dytë me kërkesë të rritur ishte sektori i prodhimtarisë me indeks pozitiv prej 0.23, rritje e deklaruar nga katër banka.

Bazuar në rezultatet e gjeneruara, gjatë TM2 2023 bankat pritet të aplikojnë ofertë të shtrënguar marginalisht për sektorin e ndërtimtarisë, ndërsa ofertë më të volitshme edhe pse në nivel të ulët pritet të ketë për sektorin e shërbimeve dhe prodhimit. Kushtet dhe rregullat pritet të shtrëngohen në nivel të ulët për sektorin e ndërtimtarisë (indeks negativ 0.09), ndërsa sektori i patundshmërive pritet të ketë lehtësim në nivel të ulët (indeks pozitiv prej 0.09). Në të njëjtën periudhë, kërkesa për kredi pritet të ketë rritje nga sektori i ndërtimtarisë dhe tregtisë (indeks pozitiv 0.26), pasuar nga sektori i shërbimeve dhe patundshmërisë rezidenciale me indeks pozitiv 0.19 dhe 0.18, respektivisht.

---

⁴ Ndër tjera përfshin kostot për shkak të nevojës për provizione shtesë dhe/ose fshirje ('write off') që tejkalojnë stokun e mëparshëm të provizioneve

Pritjet për Inflacionin

Me qëllim të avancimit të kapaciteteve analitike dhe duke u bazuar në praktikat më të mira rajonale dhe më gjerë, BQK ankton institucionet financiare në vend, duke u mbështetur në hipotezën se institucionet financiare bartin praktikat më të mira nga bankat amë dhe kanë ekspertizën e duhur për të projektuar dinamikat e inflacionit. Si rezultat, nga tremujori i tretë i vitit 2019, AKB është pasuruar edhe me pyetje shtesë, që adresojnë pritjet e bankave komerciale për zhvillimet në çmime në vend, duke ndihmuar kështu dhe plotësuar analizat tona në aspektin e analizimit, modelimit dhe parashikimit.

Në pyetësorin e fundit, përveç deklarimit të bankave lidhur me vlerësimet që kanë për nivelin e inflacionit në tremujorin e kaluar, pyetësi adreson edhe pritjet e bankave për tremujorin e dytë të vitit 2023 si dhe për vitin 2023 në përgjithësi. Anketa shërben gjithashtu edhe si një mjet për identifikimin e faktorëve specifik që potencialisht mund të ndikojnë pritjet e bankave për nivelin e caktuar të inflacionit.

Metodologjia

Pritjet e inflacionit luajnë të paktën dy role të rëndësishme. Së pari, ofrojnë një statistikë përmbledhëse kuantifikuese për shkallën e inflacionit në të ardhmen, dhe së dyti, mund të përdoren për të vlerësuar besueshmërinë e objektivit të inflacionit të vendosur nga bankat qendrore.

Rëndësia e pritjeve të inflacionit është më e lartë për vendet të cilat e kanë adoptuar strategjinë e shënjestrimit të inflacionit. Për këto vende, pritjet e inflacionit, ndër të tjera, shërbejnë edhe si një tregues i besueshmërisë së publikut ndaj bankës qendrore. Nëse besohet se banka qendrore do të reagojë për të arritur objektivin, atëherë edhe pritjet e agjentëve ekonomik lidhur me shkallën e inflacionit do të ishin më pranë objektivit. Pritjet e inflacionit janë të rëndësishme edhe për bankat të cilat nuk posedojnë politikë monetare, duke qenë se shërbejnë si input i rëndësishëm në përcaktimin e çmimeve dhe pagave, si dhe në procesin e modelimit dhe parashikimit. Për më tepër, pritjet e inflacionit ndikojnë kërkesën agregate, që më pas ndikon ecurinë e inflacionit.

Për dallim nga inflacioni aktual i cili matet në mënyrë të drejtpërdrejtë, pritjet lidhur me inflacionin vlerësohen me metoda të tërthorta. Ndër më të përdorurat është anketimi i agjentëve ekonomikë: konsumatorëve, bizneseve, bankave komerciale, etj. BQK, për herë të parë ka filluar me vlerësimin e pritjeve për inflacionin në tremujorin e tretë të vitit 2019, fillimisht me bankat komerciale.

Vlerësimet që merren nga bankat komerciale janë të formës sasiore të shoqëruara edhe me shpërndarje të probabilitetit. Pritjet për inflacionin vlerësohen për horizonte të ndryshme kohore, fillimisht vlerësimet për tremujorin aktual si dhe pritjet për tremujorin e ardhshëm dhe vitin aktual në përgjithësi. Mbledhja e informacionit përmes anketave pasohet nga procesi i sistemimit, përpunimit dhe agregimit për të gjetur mesataren e pritjeve të inflacionit nga bankat komerciale.

Përmbledhja e rezultateve

Bazuar në anketën e realizuar në prill të vitit 2023, bankat kanë vlerësuar nivel më të ulët të inflacionit në tremujorin e parë të vitit 2023 krahasuar me tremujorin paraprak dhe presin një nivel edhe më të ulët të inflacionit në tremujorin e dytë të vitit 2023. Për vitin 2023, bankat presin se niveli i inflacionit do të jetë 5.4 përqind.

Të dhënat e publikuara nga Agjencia e Statistikave të Kosovës për tremujorin e parë të vitit 2023 sugjerojnë se norma mesatare vjetore e inflacionit ishte rreth 10.1 përqind. Për tremujorin e dytë të vitit 2023, bankat presin se norma mesatare e inflacionit do të jetë 5.9 përqind. Shumica e bankave

(7 sosh) presin që inflacioni në tremujorin e dytë do të jetë mbi 5 përqind, ndërsa bankat tjera presin se inflacioni do të jetë nën këtë nivel.

Tabela 2. Pritja e inflacionit nga bankat, ndryshimi vjetor në përqindje

Bankat	TM1 2023	TM2 2023	2023
1	6.9%	6.9%	6.8%
2	8.0%	5.8%	2.8%
3	3.4%	3.4%	3.9%
4	9.2%	7.2%	6.3%
5	7.6%	5.0%	5.0%
6	10.2%	5.8%	5.8%
7	9.0%	7.0%	6.5%
8	7.5%	3.2%	2.2%
9	7.5%	5.5%	5.7%
10	9.1%	9.1%	9.1%
Mesatarja	7.8%	5.9%	5.4%

Burimi: Bankat komercial dhe kalkulumet e BQK-së.

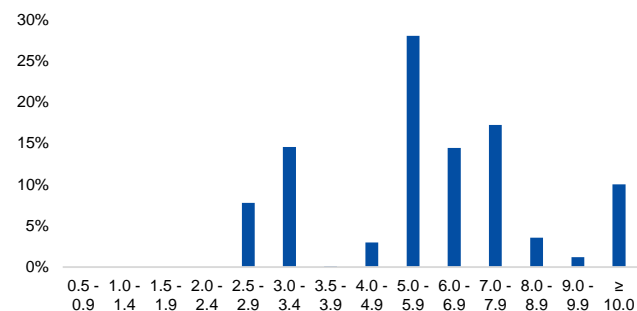
Shpërndarjet e raportuara të probabilitetit, siç ilustron në figurën 8, tregojnë për një siguri relativisht të lartë në lidhje me rezultatin e ardhshëm të inflacionit, pasi shpërndarja e probabilitetit të bankave është e përqendruar në inflacionin e pritur.

Në komentet e tyre cilësore, bankat kanë përmendur faktorët e mundshëm, të brendshëm dhe të jashtëm, që kanë ndikuar dhe pritet të ndikojnë në shkallën e inflacionit:

- ✓ Lufta në Ukrainë mbetet arsyeja kryesore e rritjes së çmimeve për shkak se Rusia dhe Ukraina janë furnizues të rëndësishëm të lëndëve të para, mirëpo pritet që këto çmime të stabilizohen paksa dhe të mos ketë ngritje enorme sikurse vitin e kaluar;
- ✓ Si faktor që mund të ketë ndikuar në ngadalësimin e rritjes së çmimeve, bankat kanë përmendur rritjen e normave të interesit nga Rezerva Federale në SHBA e cila më pastaj është pasuar nga bankat tjera si Banka Qendrore Evropiane, Banka e Anglisë, etj.;
- ✓ Zhvillimet e çmimeve në tregjet ndërkombëtare si dhe varësia e madhe e ekonomisë së vendit nga importet si rezultat i kapaciteteve të ulëta prodhuese vlerësohet të jenë determinues kryesor të inflacionit në vend.

Si përfundim, bankat presin që të ketë një ngadalësim të rritjes së inflacionit gjatë vitit 2023. Ndërkohë që edhe pritjet e BQK-së sugjerojnë rënie të nivelit të inflacionit, tensionet gjeopolitike, dinamikat në kërkesën globale me shtrëngimin e politikave monetare dhe stabilizimi i inflacionit bazë mbeten rreziqe evidente që mund të cenojnë këto pritje.

Grafik 8. Probabiliteti i inflacionit për TM2 2023 (boshti-x: pritjet e inflacionit, ndryshimi vjetor në përqindje; boshti-y: probabiliteti)

Burimi: Bankat komercial dhe kalkulumet e BQK-së.

Rr. Garibaldi, nr.33, 10000 Prishtinë,
Republika e Kosovës
Tel: +383 38 222 055; Fax: +383 38 243 763
Web: www.bqk-kos.org